

Předmluva

První čtení. Předmět běhu. Dějepis vzdělanosti v Evropě. Rola Francie ve vzdělanosti Evropy. Že lze vzdělanost vylíčiti. Že jest skutek nejvšeobecnější v dějepisu. O smyslu všedním a prstonárodním slova: vzdělanost. Dva skutky hlavní tvoří vzdělanost: 1. vywinutí společnosti, 2. wywinutí jednotlivců. Důkaz této sady. Že tyto dva skutky jsau newyhnutelně mezi sebou spojeny a se zplozují wzajemně dřív neb později. Powolání lidské jeli zcela zahrnuto v postawení jeho nynějším nebo společenském. Že dějepis vzdělanosti může být ze dwau stanovisk považován a wylíčen. O stawu nynějším duchů a o budaucnosti vzdělanosti

1

Druhé čtení. Předmět čtení. Jednota staré vzdělanosti. Rozmanitost vzdělanosti nové. Její přednost. Staw Evropy při pádu říše Římské. Přewaha měst. Pokus císařů o opravu politickau. Rozkaz Honorie a Theodosia II. Moc jména říše. Cirkew křesťanská. Rozličné stawy, jež prošla v pátém století. Kněžstwo w úřadech municipálních. Zlý a dobrý wplyw cirkwe. Barbarowé uwedli do swěta moderního cit neodwislosti osobní a oddanost muže k mužji. Přehled rozličných žiwů vzdělanosti na počátku pátého století

16

Třetí čtení. Předmět čtení. Wšecky různé saustawy politické přiosobují si legitimitu (zákonnost) politickau. Čím ona je? Wedlebyti všech saustaw wládních w pátém století. Nestálost w stawu osob, we jmění, w ústawech. Byly dvojí toho přičiny, jedna hmotná, trvání wpádů, druhá mravní, cit sobecký osobnosti, barbarům zwláštai. Základy vzdělanosti byly potřeba pořádku, wzpominky po římské říši, cirkew křesťanská, barbarowé. Pokusy zřizování společnosti od barbarů, měst, cirkwe španělské, Karla Welikého, Alfreda. Wpády Němců a Arabů ustáwají. Zřízení lenní začíná

32

Čtvrté čtení. Předmět jeho. Spojení potřebné skutků a nauky. Přewaha wenkowa nad městy. Zřízení malé lenní společnosti. Wplyw lennictwí na osobnost majitele léna a na duch rodinný. Ncnáwist lidu k lennictwí. Kněz mohl málo učiniti pro newolníky. Nemožnost pořádného zřizování lennictwí. 1. Žádné silné autority, 2. žádné weřejné moci, 3. nesnáž saustawy federativní. Myslénka práwa s odbojem wrozená lennictwí. Wplyw lennictwí, dobrý k wywinu osobnosti, zlý řádu společenskému

47

Páté čtení. Předmět jeho. Náboženstwí je též základ spolčení. Násilí nepatří k podstatě wlády. Wýminky zákonnosti wlády wábec: 1. moc w rukau nejhodnějších, 2. úcta pro swobodu podwládných. Cirkew, jsauc sbor a ne kasta, wyplnila tuto první wýminku. O různých spůsobech platných při jmenování a wolení w láně jejím. Newyplnila druhau nezákonným rozšiřováním zásady autority a nadužiwáním násilí. Události a swoboda dušewní w láně cirkwe. Poměry cirkwe s knížaty swětskými. Neodwislost moci

duchovní prohlášená co zásada. Snahy a pokusy církve o uchvácení moci světské 64

Šesté čtení. Předmět jeho. Rozlaučení panujících a opanovaných w církwi. Wplyw nepřímý laiků na kněžstvo. Kněžstvo bývalo sebrané we všech třídách společnosti. Wplyw církve na řád veřejný a zákonodárství. Její trestní saustawa. Wywinutí ducha lidského je zcela bohoslowecké. Církew se drží obyčejně strany vlády. To není nic diwného, náboženství má za účel sprawowati swobodu lidskau. Různé stawy církwe od pátého do dwanáctého století. 1. Církew za císařů. 2. Církew za barbarů, wywinutí se zásady rozlauenosti obau moci; o řádu mnišském. 3. Církew feudální; pokusy o zřízení, potřeba oprawy; Řehoř VII. 4. Církew theokratická. Znowunarození ducha rozbořného. Abélard. Powstání obcí (commun). Žádné spojení mezi těmi dwěma skutky 81

Sedmé čtení. Předmět jeho. Obraz srownací stawu obcí we XII a XIII století. Dwojí otázka. 1. O oswození se obcí. Staw měst od pátého do dewátého století. Jejich úpadek a obnowa. Powstání obcí. Chařty (ústawy). Následky společenské a mravní oswození obcí. 2. O wnitřní správě obcí. Hromady lidu. Úřady městské. Wyšší a nižší měšťáctwo. Rozličnost stawu obcí w jednotlivých zemích Ewropy 98

Osmé čtení. Předmět jeho. Pohled na dějiny všeobecné wzdělanosti ewropejské. Ráz její označující a základní. Doba, w níž ten ráz začíná se zjewowati. Staw Ewropy ode dwanáctého do čtrnáctého století. Ráz křižáckých tažení. Příčiny jejich mravní a společenské. Příčin těch nebylo wíc ku konci třináctého století. Účinky křižáckých tažení na wzdělanost 116

Dewáté čtení. Předmět jeho. Důležitá rola, již hraje králowství w dějinách Ewropy a w dějinách světa. Prawé příčiny této důležitosti. Dwojí stanovisko, z něhož se má považowat ústaw ten. Králowství. 1. Jeho powaha vlastní a stálá. Jest zosobňowaním wrchpráví. W jakých mezích. 2. Jeho ohebnost a rozmanitost. Králowství ewropejské zdá se být výsledkem rozličných druhů králowství. O králowství barbarském, císařském, náboženském, lenním. O králowství moderním vlastně tak nazwaném a jeho opravdowém rázu 128

Desáté čtení. Předmět jeho. Pokusy o sjednocení různých společenských žiwů w moderní Ewropě, aby žily a působile wespolek w též společnosti, pod jednau austřední moci. Pokusy o zřízení theokratické. Proč se nepodařily. Čtyry hlavní záwady. Chyby Řehoře VII. Odpor proti panování církve se strany národů. Se strany panowníků. 2. Pokusy o zřízení republikánské. Republiky wlašské. Jejich wady. Města na jihu Francie. Křižáci proti Waldenským. Jednota šwýcarská. Obce Flanderské a porýnské. Liga hanseatická. Zápas šlechty feudální a obcí. 3. Pokusy o zřízení míchané. Stawy walné we Francii. Kortesowé we Špa-

nělich a Portugalech. Parlament anglický. Stav zvláštní Němec. Nezdar všech těch pokusů. Z jakých příčin. Směr všeobecný Evropy	143
Jedenácté čtení. Předmět jeho. Ráz zvláštní patnáctého století. Postupné austředění národů a vlád. 1. O Francii. Utvoření se národních francouského ducha. O auzemí francouském. Spůsob vlády Ludwika XI. 2. O Španělich. 3. O Německu. 4. O Anglicku. 5. O Italii. Wznik poměrů mezinárodních u států a tím diplomacie. Pohnutí myšlénkové náboženské. Pokus o opravu církewní aristokratickou. Sbory, Kostnický a Basilejský. Pokus o opravu z národu: Jan Hus. Obnowa nauk. Obdiwowání se dřewnowěkosti. Škola klassická, neboli swobodomyšlníků. Činnost všeobecná. Cesty, odkrytí, nálezy. Závěrek	158
Dwanácté čtení. Předmět jeho. Nesnáz we wywinování všeobecných skutků w moderním dějinstwu. Obraz Ewropy w šestnáctém století. Nebezpečenství překwapeného upowšechnování. Rozličné příčiny udávané reformace. Její panující ráz je powstání lidského ducha proti vládě neobmezené w rádu dušewním. Důkazy skutku toho. Osudy reformace w rozličných zemích. Slabá stránka reformace. O Jesuitech. Obdobnost revolucí we společnosti náboženské a we společnosti swětské	173
Třinácté čtení. Předmět jeho. Ráz všeobecný revoluce Anglické. Hlavní její příčiny. Byla více politická nežli náboženská. Tři welké strany w ní po sobě nastupují. 1. strana zákonné opravy, 2. strana politické revoluce, 3. strana sociální revoluce. Wšecky bynau. O Kromwellowi. O návratu Stuartů. O zákonném ministerstwu. O ministerstwu hýřilců. O ministerstwu národním. O revolucí r. 1688 w Anglicku a w Ewropě	188
Čtrnácté čtení. Předmět jeho. Rozdílnost a podobnost mezi postupem wzdělanosti Anglické a pewniny. Přewaha Francie w Ewropě w XVII a XVIII století; w sedmnáctém století skrze vládu francouskau, w osmnáctém skrze zemi samau. O vládě Ludwika XIV. O wálkách jeho. O jeho diplomatii. O jeho správě wnitřní. O jeho zákonodárství. Příčiny rychlého jejího úpadku. O Francii w osmnáctém století. Rázy podstatní revoluce filosofické. Závěrek běhu	203
Přílohy. I—V.	222
I. O zřízení městském w říši Římské	227
II. O powaze politické zřízení lenního	247
III. O příčinách wzniku vlády ústavní w Anglicku	255
Kapitola I. O vládě Anglonormanské	255
II. O chartách	266
III. O utvoření se parlamentu	277
Poznamenání překladatele	303

